

Covid-19: Grundläggande rättigheter måste bevaras, varnar ledamöter

Medan Europa försöker hindra spridningen av Covid-19, är det nödvändigt att bibehålla demokrati, rättsstatsprinciper och grundläggande rättigheter, framhåller ledamöter.



Grundläggande demokratiska rättigheter får inte åsidosättas under pandemin ©Michael Dalder/Reuters/Adobe Stock

Krissituationer ställer krav på krisåtgärder, och nödåtgärder finns på plats i medlemsländerna för att förhindra spridning av Covid19-pandemin. Det har ofta inneburit begränsningar av medborgarnas rättigheter, inklusive exempelvis mötesfriheten och den fria rörligheten, och ökade befogenheter för myndigheterna.

Samtidigt de uppmärksammar behovet av särskilda åtgärder, sade Europaparlamentarikerna i en resolution den 17 april att de måste respektera rättsprinciper, vara proportionerliga och tydligt relateras till hälsokrisen. Ledamöterna betonade också att åtgärderna måste vara tidsbegränsade och underkastas regelbunden granskning.

Ledamöterna kräver konkreta insatser för att trygga rättsstatsprincipen

Vid [plenarsessionen den 17 april](#) uttryckte ledamöterna sin oro över de nödåtgärder som vidtagits i Ungern och Polen. Kritiken riktade sig främst mot, i Ungern, att undantagstillståndet inte är tidsbegränsat och regeringens nya maktbefogenheter att styra genom dekret, samt i Polen, mot beslutet att hålla presidentval under pandemin. Genom nya deltagandemekanismer och kampanjfrågor finns farhågor om hur rättvist valet kan vara.

Ledamöterna uppmanade kommissionen och rådet att säkerställa att all åtgärder från medlemsländerna är förenliga med EU:s värden och med fördragen.

Vid [mötet i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter den 23 april](#) betonade ledamöterna att alla grundläggande rättigheter, inklusive skydd av data och personliga uppgifter, måste respekteras i alla medlemsländer, och uppmanade kommissionen att presentera en vägledning.

Utskottets [särskilda grupp som granskar demokrati, rättsstatsprinciper och grundläggande rättigheter](#) följer noga effekterna av medlemsländernas nödåtgärder.

EU-kommissionär Didier Reynders som ansvarar för rättsliga frågor lovade att kommissionen kommer att granska situationen för rättsstaten i medlemsländerna noga.

Ledamöterna krävde beslutsamma åtgärder från rådet och kommissionen för att tackla de mest genomgripande inskränkningarna i Polen och Ungern och kritiserade de båda länderna för att inte artikel [7.1-processerna](#) går snabbare framåt. Processerna kan leda till sanktioner, inbegripet att länderna förlorar rösträtt i rådet, om det fastställs att det finns en klar risk för allvarliga överträdelser mot EU:s värden.

Ta reda på vilka [10 saker EU gör](#) i kampen mot coronaviruset.

Läget i Polen och Ungern

På grund av krisåtgärderna mot Covid-19, beslutade **Polen** i början av april att organisera presidentvalet den 10 maj via poströstning. Att hålla val mitt under pandemin och att ändra valbestämmelserna så tätt inpå valet anses problematiskt. Medan den polske justitieministern Zbigniew Ziobro [sade till ledamöterna](#) att reformerna var i linje med bestämmelser i andra medlemsländer, ifrågasatte en majoritet av de ledamöter som hade ordet huruvida det är möjligt att hålla fria och rättvisa val under rådande omständigheter.

Det finns också växande farhågor om rättsväsendets oberoende i Polen efter reformer nyligen. Domare som ifrågasätter reformerna utsätts för disciplinära åtgärder. Alldeles nyligen har kritiska röster höjts om hinder mot att tillämpa EU-domstolens beslut. Dessutom har Europaparlamentariker uttryckt sin oro om föreslagna HBTI-reformer och restriktioner avseende aborter och sexualundervisning.

Ungern utfärdade undantagstillstånd på grund av covid-19 den 23 mars, vilket ger regeringen makt att styra genom dekret. Parlamentet är väldigt oroat över [de ökade befogenheterna](#) som regeringen får genom beslutet, utan en tydlig tidsram. De nya coronavirus-relaterade åtgärderna omfattar fem års fängelse för att sprida felaktig information, vilket skapar oro att regeringen vill censurera media, rapporterade attacker på oppositionsledda lokala myndigheter och offentlig verksamhet, samt oro om grundläggande rättigheter.

Nästa steg

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter kommer att skriva ett interimsbetänkande till mitten av juli om att [fastställa en tydlig risk för att Polen begår en allvarlig överträdelse av rättsstatsprincipen](#).

Rådet förväntas åter föra upp diskussionen och processen enligt artikel 7 i EU-fördraget mot Polen och Ungern på dagordningen.

Bakgrund

I en resolution i januari sade parlamentet att [rättsstatsprincipen i Polen och Ungern urholkats](#) sedan de två parallella processerna enligt **artikel 7.1**. startades 2017 och 2018. Sedan coronakrisen har situationen försämrats.

Mer information

[Se utskottssammanträdet den 23 april i efterhand](#)